

Utveckla skolans ledarskap

genom självstyrande skolor i kommunal regi

Utveckla konkurrenskraften

Politiker inom alla partier vill bidra till att utveckla den kommunala skolans konkurrenskraft men ser inte alltid en av de bredaste vägarna dit - decentralisering. I många kommuner finns en välorganiserad *skolförvaltning* som fattar alla viktiga beslut, *rektorer* som fungerar som platschefer och *politiker* som vant sig vid den befintliga arbets- och ansvarsfördelningen.

Skollagen öppnar nya möjligheter

Flera kommuner har dock fattat beslut om generella delegationsordningar som ger rektorerna stor frihet att fatta egna beslut, andra har provat särlösningar för vissa skolor genom s k intraprenadavtal. Den nya skollagen öppnar nu nya möjligheter för kommunerna att fr o m höstterminen 2011 inrätta s k självförvaltningsorgan där alla frågor på nämndens bord kan delegeras till en styrelse, sammansatt av personal och föräldrar.

Visionen om kommunala friskolor

Därmed etableras ett tydligt regelverk som gör det lättare att förverkliga visionen om kommunala friskolor - självstyrande skolor i kommunal regi – som handlar om att avskaffa onödig byråkrati, ge rektorerna större frihet, öka personalens och föräldrarnas delaktighet och fokusera nämndens arbete på den demokratiska styrningen, d v s strategi- och uppföljningsfrågor.

Förutsättningar

Möjligheterna att lösa problem och ta vara på möjligheter ”nära kunden” är kännetecknande för decentraliserade organisationer. Inom kommunens skolverksamhet måste en långtgående delegering emellertid bygga på några mycket tydliga förutsättningar:

- **Ledarskap** Rektor har vilja att ”ta ansvar utan skyddsnet” och förmåga att kombinera ett starkt ledarskap med förankring hos personal och föräldrar.
- **Delaktighet** Det starka ledarskapet bekräftas av personalens och föräldrarnas förtroende för rektor och vilja att ta ansvar i den lokala styrelsen
- **Uppföljning** Nämnden har metoder och verktyg för uppföljning som säkerställer kvalitet i rektors och den lokala styrelsens arbete.

Lokal försöksverksamhet

Dessa förutsättningar finns givetvis inte på plats i alla skolor och alla kommuner. Det tar tid att övergå från en centraliserad till en decentraliserad organisationsmodell. Därför är det mera realistiskt att starta med en försöksverksamhet i liten skala för att samla erfarenheter. Potentialen är emellertid stor:

- **Attraktiv rektorsroll** – större frihet lockar starka, utvecklingsinriktade ledare
- **Fördjupad demokrati** - fler medborgare engageras i den kommunala skolan
- **Ökat medinflytande** – skolans personal får större inflytande
- **Bättre målstyrning** – nämnd och förvaltning får mer tid för styrning och uppföljning
- **Ökad konkurrenskraft** – skolor med starkt, förankrat ledarskap drar till sig elever

Nätverket KomFri

De försök som pågår visar att självstyre i olika former kan ge brett engagemang, större ansvarstagande och högre måluppfyllelse. Nätverket KomFri, se www.komfri.se, har bildats för att stimulera utveckling av självstyrande skolor i alla delar av landet. Nätverkets styrgrupp leds av Ann-Charlotte Markman, f d rektor i Rösjöskolan, och referensgruppen av Mats Pertoft, f d riksdagsledamot.